

мультимедійних технологій у початковій школі / А. А. Костенко // Наукові праці ДонНТУ. Серія : педагогіка, психологія і соціологія. – 2012. – № 12. – С. 70-73.

4. Титова С. В. Роль визуализации учебной информации в процессе обучения иностранному языку / С. В. Титова // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Вип. 63. – 2009. – С. 196-201.

5. Холодная М. А. Психология интеллекта / М. А. Холодная. – Спб. : Питер – 2002. – 272 с.

6. Gardner, H. Frames of Mind : The Theory of Multiple Intelligences / H. Gardner. – N.Y. : Avon Books, 1987. – 289 p.

Кошелева Н.Г.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Українська інженерно-педагогічна академія*

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕТАПІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах ринкової економіки інновації є основним чинником внутрішньої і зовнішньої конкурентоспроможності країни, що вимагає спеціальної організації цілеспрямованої системної підготовки майбутніх фахівців, зокрема економістів до інноваційної фахової діяльності під час навчання у ВНЗ.

Розробками теорії системного підходу, а також дослідженнями в галузі створення й реалізації педагогічних систем, зокрема й інноваційно орієнтованих, займалися В. Афанасьєв, Ю. Бабанський, В. Беспалько, І. Блауберг, О. Лігоцький, В. Садовський, В. Сластьонін, В. Стрельніков, А. Хуторський, Е. Юдін та ін. Проте поки в науковому доробку бракує досліджень, спеціально присвячених проблемі розробки педагогічної системи підготовки майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності під час навчання у ВНЗ.

Мета роботи – визначення послідовності та змісту етапів реалізації системи підготовки майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності.

У педагогічній літературі існують різні трактування поняття «педагогічна система» [2-4, 9 та ін.]. Узагальнюючим є визначення В. Сластьоніна і В. Каширіна, які під педагогічною системою

розуміють множину взаємопов'язаних структурних компонентів, об'єднаних загальною освітньою метою розвитку особистості, що функціонують у цілісному педагогічному процесі [8, с. 140]. Сучасна дидактична система має ґрунтуватися на оновленій науково-педагогічній парадигмі, яка «спрямована на реалізацію проектних форм взаємодії педагогів і школярів... Технологічною формою реалізації цієї парадигми мають бути суб'єкт-суб'єктні взаємини між педагогами й учнями» [10].

Підготовка майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності вимагає організації їхнього відповідного навчання у ВНЗ. Будь-який процес навчання є складною цілісною системою, найважливішими структурними компонентами якого є: цільовий, стимуляційно-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольнорегульовальний і оцінно-результативний [6]. За результатами аналізу досліджень у царині підготовки майбутніх фахівців різного профілю до інноваційної діяльності [1, 7 та ін.] нами визначено наступну послідовність та відповідне змістове наповнення етапів реалізації системи підготовки майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності:

1 етап – мотиваційно-пізнавальний. Мета – формування позитивного ставлення майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності, інноваційного світогляду як її необхідної передумови, знань з теорії та технології інноваційної діяльності, методології наукових досліджень у фаховій сфері; усвідомлення особистої і професійної значущості інноваційної компетентності для ефективної фахової діяльності економіста; розвиток творчої уяви та оригінальності, ознайомлення з евристичними способами розв'язання завдань; формування навичок ефективної міжособистісної взаємодії. Способи реалізації: розробка і впровадження у процес підготовки економістів у ВНЗ спецкурсів «Інноваційне мислення», «Креативність», «Основи ТРВЗ» і т.п., у їхніх межах – навчання студентів складанню ментальних карт, використанню евристичних методів розв'язання завдань; запровадження тренінгів «Емоційна стійкість», «Рефлексія», «Комунікабельність», «Самопрезентація»; творчий підхід викладачів до викладання суспільно-гуманітарних дисциплін (соціології, філософії, психології, історії, економічної теорії тощо), який відкриває найбільш сприятливі можливості для формування інноваційного світогляду майбутніх економістів за умови використання у процесі їх викладання таких методів навчання, як

проблемні лекції, семінари-диспути, дискусії з невирішених наукових питань, евристичні бесіди, творчі індивідуальні роботи і т.ін.; введення в навчальні плани економічних ВНЗ дисциплін «Основи інноваційної діяльності», «Інноваційний менеджмент» і т.ін. Результат: сформованість знань та особистісних якостей майбутніх економістів, необхідних для успішної практичної діяльності у сфері розробки й запровадження інновацій.

2 етап – діяльнісний. Мета – формування в майбутніх економістів усіх практичних, зокрема й організаційних умінь, необхідних для успішної інноваційної фахової діяльності: генерування інноваційних ідей; формулювання інноваційних завдань та застосування евристичних методів для їх розв'язання; розробки й реалізації планів інноваційної діяльності підприємства; управління інноваційними процесами на підприємстві; самоорганізації й організації роботи команди для виконання інноваційних проектів. Способи реалізації: концептуально продумане системне використання навчального потенціалу дисциплін, які передбачають формування в майбутніх економістів умінь, необхідних для успішного виконання інноваційної фахової діяльності: «Основи бізнесу», «Менеджмент», «Маркетинг», «Фінанси», «Стратегія підприємства», «Економіка та організація інноваційної діяльності», «Проектний аналіз», «Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків», «Потенціал і розвиток підприємства», «Інвестування» тощо; розробка й використання завдань у межах зазначених та інших спеціальних дисциплін, що наближені до реальних економічних процесів інноваційного змісту; створення педагогами на їх основі спільної комплексної методичної розробки – «Банку фахових інноваційних завдань», що має містити дидактичні засоби інноваційного змісту з різних дисциплін; використання інноваційних педагогічних технологій (інтерактивних, імітаційних, проектних, евристичних і т.ін.) замість традиційних; обов'язкове використання колективних форм роботи над інноваційними завданнями; перегляд змісту виробничої (економічної) практики та додання до нього завдань, пов'язаних із залученням студентів до реальних виробничих інноваційних процесів (наприклад, реалізація за участі вузівської молоді інноваційних проектів малого бізнесу й організація на практиці навчання студентів навичкам інноваційної діяльності). Результат: сформованість організаційних та практичних умінь

майбутніх економістів, необхідних для успішної інноваційної фахової діяльності.

3 етап – контроль-результативний. Мета – визначення рівня сформованості цілісної готовності майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності. Способи реалізації: виконання студентами комплексного (міждисциплінарного) проекту, що має містити матеріал зазначених вище дисциплін і передбачає створення студентами цілісного інноваційного проекту створення або розвитку (модернізації) сучасного підприємства. З нашої точки зору, такий проект може бути виконаний студентами 4 курсу, які вже мають значний досвід вивчення спеціальних дисциплін; в якості керівників проекту доцільно залучити провідних викладачів дисциплін, матеріал яких має інноваційну спрямованість; структура проекту має враховувати загальні етапи інноваційного процесу; збір необхідних для виконання проекту даних та матеріалів слід включити до змісту програми виробничої (економічної) практики. Найкращий варіант – коли проект виконується на замовлення фірм та студентська проектна група отримує авторське право на розроблений проект. Результат: визначений рівень готовності майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності.

Отже, зазначимо, що кожен етап реалізації системи підготовки майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності має свої цілі, завдання, напрями, форми й методи формування структурних компонентів їхньої відповідної готовності. Послідовність етапів обумовлена логікою перебігу процесу навчання як системи, а їхні цілі та зміст теоретично обґрунтовані в моделі готовності майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності, яка містить психологічний, практичний, креативний, перспективний та соціально-комунікативний компоненти [5, с. 101-102]. Подальші дослідження планується присвятити більш детальному визначенню ефективних педагогічних технологій реалізації розробленої педагогічної системи.

Список використаних джерел:

1. Андреева Е.А. Формирование психологической готовности будущих специалистов социальной сферы к инновационной деятельности: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. психол. наук: спец. 19.00.03 «Психология труда, инженерная психология, эргономика» / Е.А. Андреева. – М., 2013. – 25 с.
2. Безрукова В.С. Педагогика. Проективная педагогика: учеб. пособие для студ. пед. вузов / В.С. Безрукова. – Екатеринбург: Деловая книга, 1996. – 344 с.

3. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / В.П. Беспалько. – М.: Педагогика, 1989. – 192 с.
4. Докучаєва В.В. Проектування інноваційних педагогічних систем у сучасному освітньому середовищі: [монографія] / В.В.Докучаєва. – Луганськ: Alma mater, 2005. – 304 с.
5. Кошелева Н.Г. Характеристика моделі готовності майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності / Н.Г. Кошелева // Наукова скарбниця освіти Донеччини: наук.-метод. журнал. Вип. 3 (16). – Донецьк: ДоноблППО; ДонНУ, 2013. – С. 99-104.
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навч. посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referatik.com.ua/manual/ukr/19/107/>
7. Пономарева Н.С. Формирование готовности будущих инженеров к инновационной деятельности в образовательном процессе вуза: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Н.С. Пономарева. – Брянск, 2011. – 24 с.
8. Слостенин В.А. Психология и педагогика: учеб. пособие для студ. высш. учеб. завед./ В.А. Слостенин, В.П. Каширин. – М.: Академия, 2001. – 480 с.
9. Стрельников В.Ю. Теоретичні засади проектування професійно орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В.Ю. Стрельников. – К., 2007. – 42 с.
10. Ягупов В.В. Педагогіка: підручник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eduknigi.com/ped_view.php?id=23

Малицька О.В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Бердянський державний педагогічний університет*

ГУМАНІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КУЛЬТУРИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ВНЗ

Зростання кризи в духовній сфері людини стає глобальною проблемою в усьому світі. Панування матеріалістичної ідеології, прагматична спрямованість сучасної цивілізації призвела до відчуження людини від духовних потреб.

Об'єктивні закономірності сучасного соціального розвитку вимагають не бездумних виконавців, а мислячих людей, творчий потенціал, висока ступінь інформованості яких доповнені національною самосвідомістю, моральною культурою та естетичним смаком. Гуманістичні аспекти в структурі особистості набувають